

УДК 343: 349.6 (477)

DOI 10.32782/chasopyskiiivp/2022-1-4

Матвійчук Валерій Костянтинівич,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального права, процесу та криміналістики
Київського інституту інтелектуальної власності
та права Національного університету «Одеська юридична академія»
ORCID ID: 0000-0003-3459-0056

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО Ч. 1 СТ. 238 КК УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ

У статті з'ясовано теоретичні та практичні проблеми кримінального правопорушення приховування або перекручення відомостей про екологічний стан або захворюваність населення (ч. 1 ст. 238 КК України – далі ч. 1 ст. 238 КК). Акцентується увага на тому, що зовнішня сторона діяння, передбаченого ч. 1 ст. 238 КК, не знайшла свого достатнього дослідження, що зумовлено чинниками, описаними автором у статті.

У публікації використана певна послідовність дослідження, яка дозволила найбільш повно з'ясувати ознаки зовнішнього прояву цього кримінального правопорушення. У статті значну увагу приділено термінології, яка використовується законодавцем у ч. 1 ст. 238 КК, від чого залежить, у певній мірі, розуміння закону, а, отже й належне його застосування.

Піддані критичному аналізу існуючі погляди авторів стосовно ознак об'єктивної сторони цього кримінального правопорушення та сформульовані зовнішні прояви діяння, передбаченого ч. 1 ст. 238 КК.

У межах дослідження цією статтею найповніше враховані: 1) позитивні моменти, що стосуються розкриття ознак об'єктивної сторони діяння приховування або перекручення відомостей про екологічний стан або захворюваність населення, послідовно їх визначено і обґрунтовано; 2) користуючись загальним поняттям об'єктивної сторони кримінального правопорушення, визначена повна сукупність ознак об'єктивної сторони, які характеризують зовнішні прояви цього діяння; 3) здійснена кваліфікація діянь, передбачених ч. 1 ст. 238 КК за ознаками об'єктивної сторони цього діяння.

На підставі проведеного в роботі аналізу запропоновано визначення такої ознаки об'єктивної сторони цього кримінального правопорушення, яка виражена в ч. 1 ст. 238 КК терміном «приховування» та виділені види бездіяльності. Крім того, з'ясована така ознака об'єктивної сторони, яка описана в законі терміном «перекручення» тощо.

З метою усунення невідповідності назви кримінального правопорушення передбаченого, ст. 238 КК і диспозиції ч. 1 ст. 238 КК, сформульована нова редакція ст. 238 КК.

Ключові слова: об'єктивна сторона, дія (бездіяльність), приховування, перекручення, місце вчинення діяння, обстановка вчинення кримінального правопорушення.

Matviichuk Valerii. The objective side of the criminal offense provided for in Part 1 of Art. 238 of CC of Ukraine: theoretical and practical problems

The article clarifies the theoretical and practical problems of criminal offense of concealment or distortion of information about the ecological status or morbidity of the population (Part 1 of Article 238 of the Criminal Code of Ukraine - hereinafter Part 1 of Article 238 of the Criminal Code). Emphasis is placed on the fact that the external side of the act under Part 1 of Art. 238 of the Criminal Code, did not find its sufficient research, due to the factors described by the author in the article.

The publication used a certain sequence of research, which allowed to most fully clarify the signs of the external manifestation of this criminal offense. The article pays considerable attention to the terminology used by the legislator in Part 1 of Art. 238 of the Criminal Code, which depends, to some extent, the understanding of the law, and, consequently, its proper application.

The existing views of the authors on the signs of the objective side of this criminal offense are subjected to critical analysis and the external manifestations of the act provided for in Part 1 of Art. 238 of the Criminal Code.

In the framework of the study, this article fully takes into account: 1) the positive aspects of revealing the signs of the objective side of the act of concealment or distortion of information about the ecological status or morbidity of the population, consistently identified and justified; 2) using the general concept of the objective side of the criminal offense, determined the full set of features of the objective side, which characterize the external manifestations of this act; 3) the qualification of the acts provided for in Part 1 of Art. 238 of the Criminal Code on the grounds of the objective side of this act.

Based on the analysis conducted in the work, it is proposed to determine such a feature of the objective side of this criminal offense, which is expressed in Part 1 of Art. 238 of the Criminal Code with the term "concealment" and certain types of inaction. In addition, the feature of the objective side, which is described in the law by the term "distortion", etc., has been clarified.

In order to eliminate the inconsistency of the name of the criminal offense under Art. 238 of the Criminal Code and the provisions of Part 1 of Art. 238 of the Criminal Code, a new version of Art. 238 of the Criminal Code.

Key words: objective side, action (inaction), concealment, distortion, place of commission of the act, situation of committing a criminal offense.

Основний текст статті. Зовнішня сторона кримінального правопорушення, передбаченого ст. 238 КК, як свідчить вивчення юридичної літератури, до цього часу не знайшла свого достатнього дослідження, вона надто складна, має багатоаспектний характер та істотні дискусійні в юридичному плані моменти, які так чи інакше впливають на практику застосування норм, передбачених цією статтею, і законотворчу діяльність та теорію кримінального права.

Отже завданням нашого дослідження в межах, визначених цією статтею, полягає в тому, щоб як найповніше: а) врахувати позитивні моменти, що стосуються розкриття ознак об'єктивної сторони діяння приховування або перекидання відомостей про екологічний стан або захворюваність населення, послідовно їх визначити і обґрунтувати; б) користуючись загальним поняттям об'єктивної сторони цього кримінального правопорушення, визначити повну сукупність обов'язкових ознак об'єктивної сторони, що характеризують зовнішні прояви досліджуваного діяння; в) здійснити кваліфікацію діянь, передбачених ч. 1 ст. 238 КК за ознаками об'єктивної сторони цього кримінального правопорушення. Покладаючись на встановлену нами послідовність висвітлення та опрацювання проблем, зупинимося на визначенні позитивних сторін. Вони стосуються таких основ: 1) потрібно при обґрунтуванні ознак об'єктивної сторони цього кримінального правопорушення відштовхуватися від приписів закону про кримінальну відповідальність (ч. 1 ст. 238 КК); 2) необхідно безпосередньо аналізувати ознаки об'єктивної сторони цього діяння, а не описувати форми і види цього діяння; 3) з'ясувати термінологію, якою законодавець користується при описанні об'єктивної сторони кримінального правопорушення, яке нами досліджується.

У подальшому стосовно досліджуваної проблеми слід додатково розглянути ще такі питання: погляди в джерелах з кримінального права на поняття об'єктивної сторони кримінального правопорушення приховування або перекидання відомостей про екологічний стан або захворюваність населення; термінологію, якою користуються автори наявних публікацій, як вони її пояснюють та як вона співвідноситься з чинним КК України, а також із сучасною судовою практикою.

В юридичній літературі існує значна кількість часом суперечливих поглядів на поняття об'єктивної сторони діяння, передбаченого ч. 1 ст. 238 КК. Одні автори зазначають, що об'єктивна сторона цього кримінального правопорушення

виражається у вчиненні двох протиправних діянь: 1) приховування або умисне перекидання службовою особою відомостей про екологічний, у тому числі радіаційний, стан, який пов'язаний із забрудненням земель, водних ресурсів, атмосферного повітря, харчових продуктів і продовольчої сировини, і такий, що негативно впливає на здоров'я людей, рослинний та тваринний світ; 2) приховування або умисне перекидання службовою особою відомостей про стан захворюваності населення в районах із підвищеною екологічною небезпекою [1, с. 405]; другі – наполягають, що об'єктивна сторона цього кримінального правопорушення характеризується діянням, представленим у таких формах: приховування або умисне перекидання особою відомостей про екологічний, у тому числі радіаційний, стан, пов'язаний із забрудненням земель, водних ресурсів, атмосферного повітря, харчових продуктів і продовольчої сировини, і негативним впливом на здоров'я людей, рослинний та тваринний світ; приховування або умисне перекидання службовою особою відомостей про стан захворюваності населення в районах з підвищеною екологічною небезпекою [2, с. 419]; треті – стверджують, що об'єктивна сторона цього діяння зв'язана з приховуванням або перекиданням відомостей, указаних в характеристиці предмета кримінального правопорушення [3, с. 501]; четверті – вважають, що об'єктивна сторона цього діяння полягає у приховуванні (бездіяльності) або перекиданні службовою особою відомостей про екологічний стан або стан захворюваності населення у певних районах [4, с. 728]; шості – зазначають, що об'єктивна сторона цього кримінального правопорушення полягає в приховуванні або умисному перекиданні службовою особою відомостей про екологічний, в тому числі радіаційний, стан у районах з підвищеною екологічною небезпекою, а також про стан захворюваності населення в таких районах [5, с. 277-278].

Проведений аналіз існуючих поглядів на поняття об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 238 КК, свідчить, що їх автори, зокрема, С.Б. Гавриш обмежує двома протиправними діяннями, автори «Науково-практичного коментаря» за ред. Потебенька М.О., Гончаренка В.Г. зазначають діяння, представлені двома формами, О.О. Дудоров акцентує увагу на тому, що приховування вчиняється шляхом бездіяльності; В.А. Клименко повторює з певною інтерпретацією першу і другу точки зору. Слід зазначити, що всі ці науковці дають визначення зовнішнього прояву цього діяння загальними

фразами, переписуючи диспозицію ч. 1 ст. 238 КК, а не з використанням складових (ознак) об'єктивної сторони. Це стосується також і визначення об'єктивної сторони цього кримінального правопорушення формулюваннями М.М. Панька. Такий підхід авторів не додає позитиву для працівників правозастосовних органів. Крім того, Д.І. Крупко зазначає, що об'єктивна сторона цього кримінального правопорушення проявляється у формі бездіяльності (ненадання інформації), чи у формі активних дій (наданні неправдивої інформації) [6, с. 424]. Отже і цей автор відійшов від правильного і повного формулювання поняття об'єктивної сторони діяння, передбаченого ч. 1 ст. 238 КК та детального з'ясування ознак зовнішнього прояву цього кримінального правопорушення.

Перед тим як проаналізувати ознаки об'єктивної сторони діяння, передбаченого ч. 1 ст. 238 КК, необхідно звернутися до розуміння термінології, якою позначаються в законі ці ознаки, яка приведе нас до її визначеності і буде сприяти розумінню суті об'єктивної сторони цього кримінального правопорушення. У цьому сенсі слід вказати на залежність якості правового матеріалу, куди ми відносимо і застосування термінології законодавцем у ч. 1 ст. 238 КК, від чого залежить, у певній мірі, розуміння закону, а, отже, й належне його застосування. Цей підхід знаходить своє підтвердження у висловлюванні «батька» кібернетики М. Вінера, який стверджував, що «теорія і практика права тягнуть за собою дві групи проблем: групу проблем, яка стосується загального призначення права, розуміння справедливості в праві, і групу проблем, що стосуються технічних прийомів, при допомозі яких ці поняття стануть ефективними» [7, с. 29]. Ці положення впритул стосуються принципу визначеності та єдності термінології у складі кримінального правопорушення приховування або перекручення відомостей про екологічний стан або захворюваність населення та можливості здійснення ефективної кримінально-правової охорони відповідних суспільних відносин лише за допомогою визначених у законі термінів (які можуть сприяти розумінню ознак об'єктивної сторони цього діяння).

Термін «приховування» в джерелах з кримінального права знайшов наступні тлумачення: 1) це умисне неповідомлення або несвоєчасне повідомлення відомостей про екологічний стан і відомостей про захворюваність населення в районах із підвищеною екологічною небезпекою [1, с. 238]; 2) приховування може виражатися у бездіяльності відповідальної службової особи

або несвоєчасному інформуванні нею про різку зміну (або значно перевищення встановлених нормативів і звичайного для даної місцевості ступеня радіації) екологічного чи радіаційного стану, пов'язаного із забрудненням земель, водних ресурсів, атмосферного повітря, харчових продуктів і продовольчої сировини і можливого реального негативного впливу на здоров'я людей, рослинний та тваринний світ, а також на стан захворюваності населення в районах з підвищеною екологічною небезпекою [2, с. 419-420]; 3) приховування означає неповідомлення відповідної інформації належним адресатам або її несвоєчасне надання (це бездіяльність особи, яка поводить себе пасивно і не виконує покладений на неї правовий обов'язок за власною ініціативою чи за запитом уповноважених суб'єктів надати відомості про екологічний стан або захворюваність населення) [4, с. 728]; 4) під приховуванням відомостей слід розуміти неповідомлення інформації, яка є предметом цього кримінального правопорушення, або несвоєчасне подання її відповідним адресатам, у т.ч. органам, уповноваженим приймати рішення щодо отриманої інформації в мережу загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації та її складову – місцеву екологічну автоматизовану інформаційно-аналітичну систему (згідно зі ст. 25-1 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», екологічне інформаційне забезпечення здійснюється шляхом, зокрема, систематичного інформування населення через засоби масової інформації про стан навколишнього природного середовища, динаміку його змін, джерела забруднення, розміщення відходів чи іншої зміни навколишнього природного середовища і характер впливу екологічних факторів на стан здоров'я населення, негайного інформування про надзвичайні екологічні ситуації тощо) [5, с. 278]; 5) приховування відомостей має місце, коли винна особа взагалі не дає своєчасно відомостей про стан екологічної обстановки [8, с. 529].

Аналіз визначень поняття «приховування службовою особою відомостей про екологічний, в тому числі радіаційний стан», запропонованих у джерелах з кримінального права, свідчить, що вони не суперечать один одному, а лише слугують взаємодоповненню. Нам уявляється, що з цих визначень необхідно вибрати позитивні положення, до яких слід віднести наступне: 1) це умисне неповідомлення або несвоєчасне повідомлення відомостей (автор С.Б. Гавриш);

2) це бездіяльність відповідальної службової особи (автори «Науково-практичного коментаря до Кримінального кодексу України» за ред. М.О. Потебенька і В.Г. Гончаренка); 3) інформації (ми вважаємо відомостей), яка є предметом цього кримінального правопорушення, або несвоєчасне подання її відповідним адресатам, у т.ч. органам, уповноваженим приймати рішення щодо отриманої інформації (автор В.А. Клименко); 4) належним адресатам (автор О.О. Дудоров). Натомість, щоб остаточно сформулювати коротке (найбільш загальне) визначення поняття «приховування», необхідно звернутися до довідникових джерел. Так, згідно «Русско-украинского словаря» термін «сокрытие» означає «... приховання, утаєння, (неоконч. д. – еще) приховування, утаювання» [9, с. 342]. Великий тлумачний словник сучасної української мови термін «приховування» розуміє таким чином: «-я, с. Дія за знач. приховувати» [10, с. 1138]. Термін «приховувати» тлумачиться наступним чином «...-ую, -уєш, недок., приховати, -аю, -аєш, док., перех. 1. Класти що-небудь у невідоме для інших місце, притримуючи до якогось часу; ховати, заховувати... 2. Тримати що-небудь у таємниці, не розголошувати чогось; таїти, затаювати. // Замовчувати що-небудь, не розповідати про щось з певною метою. // Не показувати, не виявляти кого-, чого-небудь з певною метою...// Маскувати, прикривати щось чим-небудь.// Робити непомітним, невидимим для інших...» [10, с. 1138].

З тлумачення цих довідникових джерел для нашого визначення матиме відношення наступне: 1) тримати що-небудь у таємниці; 2) не розголошувати чогось; 3) замовчувати що-небудь, не розповідати про щось з певною метою; 4) не виявляти чого-небудь з певною метою.

На підставі проведеного вище аналізу, можна запропонувати таку ознаку об'єктивної сторони цього діяння, як бездіяльність, яка виражена в ч. 1 ст. 238 КК терміном «приховування». Під приховуванням (в сенсі ч. 238 КК) слід розуміти бездіяльність уповноваженої службової особи, яка виражається в умисному неповідомленні або несвоєчасному повідомленні належним адресатам, у т.ч. органам, уповноваженим прийняти рішення щодо отриманих відомостей, які є предметом цього кримінального правопорушення.

Маючи таке визначення, яке характеризує приховування «як законодавчий термін бездіяльності», розкриємо таку ознаку об'єктивної сторони цього кримінального правопорушення, як бездіяльність. Виходячи із диспозиції ч. 1 ст. 238 КК, можна виділити такі види бездіяльності: 1) приховування службовою особою відомостей

про екологічний стан, стан, який пов'язаний із забрудненням земель; 2) приховування службовою особою відомостей про екологічний стан, стан, який пов'язаний із забрудненням водних ресурсів; 3) приховування службовою особою відомостей про екологічний стан, стан, який пов'язаний із забрудненням атмосферного повітря; 4) приховування службовою особою відомостей про екологічний стан, стан, який пов'язаний із забрудненням харчових продуктів і продовольчої сировини. Крім того, кожен з цих чотирьох пунктів слід доповнити словами «і такий, що негативно впливає на здоров'я людей, рослинний і тваринний світ». Інтерпретація цієї бездіяльності стосовно негативного впливу, в одних випадках може стосуватися здоров'я людей, в інших – впливати на рослинний світ, а ще в інших – негативно впливати на тваринний світ; 5) приховування службовою особою відомостей про стан захворюваності населення в районах з підвищеною екологічною небезпекою; 6) приховування службовою особою відомостей про радіаційний стан, стан, який пов'язаний із забрудненням земель; 7) приховування службовою особою відомостей про радіаційний стан, стан, який пов'язаний із забрудненням водних ресурсів і такий, що негативно впливає на здоров'я людей, рослинний та тваринний світ; 8) приховування службовою особою відомостей про радіаційний стан, стан, який пов'язаний із забрудненням атмосферного повітря і такий, що негативно впливає на здоров'я людей, рослинний та тваринний світ; 9) приховування службовою особою відомостей про радіаційний стан, стан, який пов'язаний із забрудненням харчових продуктів і продовольчої сировини і такий, що негативно впливає на здоров'я людей, рослинний і тваринний світ.

Крім зазначеного вище з'ясуємо ще такі загальні положення, які стосуються об'єктивної сторони кримінального правопорушення взагалі і, зокрема, передбаченого ч. 1 ст. 238 КК, а саме дію та бездіяльність. Перш за все, бездіяльність – це пасивна протиправна, вольова поведінка особи. Зрозуміло, що вона як пасивна вольова протиправна поведінка, являє собою перш-за все відсутність тілорухів, але бездіяльність це далеко не будь-яка відсутність тілорухів [11, с. 69]. Цю позицію слід підтримати, виходячи з того, що: по-перше, оскільки мова йде про форму суспільно небезпечної поведінки, бездіяльність – це те, що проявляється в утриманні від необхідних для недопущення шкоди тілорухів; по-друге, оскільки мова йде про ознаку об'єктивної сторони кримінального правопорушення,

бездіяльність – відсутність тих тілорухів, які відбуваються в ситуації, коли особа повинна обов'язково вести себе активно (для іншого заборон не встановлено) [11, с. 69].

Тепер у такій же послідовності розглянемо визначення поняття «перекручення службовою особою відомостей про екологічний, у тому числі радіаційний стан, а також про стан захворюваності населення в районах з підвищеною екологічною небезпекою. З цього приводу звернемося до джерел з кримінального права. Так, С.Б. Гавриш під перекрученням відомостей, указаних в ч. 1 ст. 238 КК, розуміє повідомлення в офіційних документах явно неправдивих відомостей про наявність небезпечної екологічної ситуації, а також захворюваність населення у певній місцевості або повідомлення цих відомостей, але в такій формі, що спотворює зміст і дійсність стосовно як екологічного стану, так і захворюваності населення (наприклад, заниження показників забрудненості навколишнього природного середовища, запис у відповідних документах меншої кількості хворих тощо) [1, с. 405]. В.І. Антипов стверджує, що перекручення відомостей – подання таких відомостей про екологічний стан або стан захворюваності населення, що не відповідають дійсності (заниження показників забрудненості навколишнього середовища, запис у відповідних документах меншої кількості хворих тощо) [8, с. 529]. В.А. Клименко наполягає на тому, що перекручення відомостей – це повідомлення (подання) завідомо неправдивих відомостей про екологічний стан або стан захворюваності населення, тобто таких відомостей, які не спонукають відповідні органи до прийняття рішень взагалі або прийняття недостатніх або невчасних рішень, спрямованих на вжиття заходів щодо ліквідації наслідків екологічного забруднення (як правило це заниження показників забрудненості навколишнього природного середовища, запис у відповідних документах меншої кількості хворих тощо) [5, с. 278]. О.О. Дудоров схиляється до того, що перекручення – це подання завідомо неправдивих відомостей, які вводять адресата в оману в питанні про екологічний стан або стан захворюваності населення (це будь-яке спотворення істини, у тому числі у бік перебільшення чи применшення показників про забруднення довкілля або про стан захворюваності населення у відповідних районах, зокрема, це свідоме збільшення показників про кількість шкідливих речовин у навколишньому природному середовищі, повідомлення про кількість шкідливих речовин у навколишньому природному середовищі, повідо-

влення занижених показників про рівень радіації у даній місцевості або кількість хворих людей, повідомлення про те, що існуючий рівень радіації нібито не створює небезпеки для життя і здоров'я людей тощо [4, с. 728]. Автори «Науково-практичного коментаря до Кримінального кодексу України» за ред. М.О. Потебенька, В.Г. Гончаренка вважають, що умисне перекручення службовою особою зазначених в законі (ст. 238 КК) відомостей полягає в умисному їх викривленні, що спотворює реальну дійсність [2, с. 420]. Д.І. Крупко під перекрученням відомостей розуміє активні дії в наданні неправдивої інформації [6, с. 424].

Аналіз визначень поняття «перекручення службовою особою відомостей про екологічний, в тому числі радіаційний, стан» у джерелах з кримінального права свідчить, що вони взаємодоповнюють одне одного. Ми вважаємо, що з усіх визначень важливо виокремити позитивні положення, до яких слід віднести такі, як: 1) це умисне повідомлення службовою особою неправдивих відомостей; 2) це активні дії в наданні неправдивих відомостей відповідним адресатам. Натомість, щоб остаточно запропонувати оптимальне визначення поняття «перекручення», необхідно звернутися до довідникових джерел. Зокрема, «Великий тлумачний словник української мови» зазначає, що термін «перекручення» означає: «...1. Дія за знач. перевернути, перевертати...» [10, с. 914]. Натомість, термін «перекручувати» означає «...Змінювати кого-, що-небудь...діяти по-іншому...» [10, с. 914].

На підставі проведеного вище аналізу різних джерел, можна запропонувати таку ознаку об'єктивної сторони цього кримінального правопорушення, як дію, яка виражена в ч. 1 ст. 238 КК терміном «перекручення». Під перекрученням (у сенсі ч. 1 ст. 238 КК) слід розуміти активні дії уповноваженої службової особи, які виражаються в умисному повідомленні неправдивих відомостей належним адресатам, у т.ч. органам, уповноваженим прийняти рішення щодо отриманих відомостей, які є предметом цього кримінального правопорушення.

Виходячи з диспозиції ч. 1 ст. 238 КК та розуміння активних дій, сформулюємо їх прояв зовні таким чином: 1) умисне перекручення службовою особою відомостей про екологічний стан, який пов'язаний із забрудненням земель і такий, що негативно впливає на здоров'я людей, на рослинний і тваринний світ; 2) умисне перекручення службовою особою відомостей про екологічний стан, який пов'язаний із забрудненням водних ресурсів і такий, що негативно впливає на здоров'я людей, на рослинний та тваринний світ;

3) умисне перекручення службовою особою відомостей про екологічний стан, який пов'язаний із забрудненням атмосферного повітря і такий, що негативно впливає на здоров'я людей, на рослинний та тваринний світ; 4) умисне перекручення службовою особою відомостей про екологічний стан, який пов'язаний із забрудненням харчових продуктів і продовольчої сировини і такий, що негативно впливає на здоров'я людей, на рослинний та тваринний світ; 5) умисне перекручення службовою особою відомостей про стан захворюваності населення в районах з підвищеною екологічною небезпекою; 6) умисне перекручення службовою особою відомостей про радіаційний стан, який пов'язаний із забрудненням землі і такий, що негативно впливає на здоров'я людей, рослинний та тваринний світ; 7) умисне перекручення службовою особою відомостей про радіаційний стан, який пов'язаний із забрудненням водних ресурсів і такий, що негативно впливає на здоров'я людей, рослинний та тваринний світ; 8) умисне перекручення службовою особою відомостей про радіаційний стан, який пов'язаний із забрудненням атмосферного повітря і такий, що негативно впливає на здоров'я людей, рослинний та тваринний світ; 9) умисне перекручення службовою особою відомостей про радіаційний стан, який пов'язаний із забрудненням харчових продуктів і продовольчої сировини і такий, що негативно впливає на здоров'я людей, рослинний та тваринний світ.

Таким чином, вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 238 КК, характеризується як дією, так і бездіяльністю.

Наступною ознакою об'єктивної сторони діяння, передбаченого ч. 1 ст. 238 КК, є місце вчинення кримінального правопорушення, яке в законі сформульоване наступним чином «... в районах з підвищеною екологічною небезпекою» [12]. Це положення стосується умов вчинення діяння, і в нашому випадку відноситься як до приховування, так і до перекручення службовою особою відомостей про стан захворюваності населення в районах з підвищеною екологічною небезпекою. Цю ознаку не називають у теорії і на практиці.

Ще однією ознакою об'єктивної сторони діяння (ч. 1 ст. 238 КК України) є обстановка вчинення кримінального правопорушення. Для ч. 1 ст. 238 КК вона є специфічною умовою, в якій вчиняється кримінальне правопорушення або шляхом дії або бездіяльності і позначається в законі як «... екологічний, в тому числі радіаційний стан...».

Висновки. На підставі викладеного можна зазначити наступне: 1) об'єктивна сторона кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 238 КК, характеризується такими обов'язковими ознаками об'єктивної сторони, як: дією, бездіяльністю, місцем та обстановкою вчинення цього діяння; 2) з метою усунення конкуренції (невідповідності) назви цього діяння і положень диспозиції ч. 1 ст. 238 КК, назва кримінального правопорушення має отримати наступне формулювання: «ст. 238 КК Приховування або перекручення відомостей про екологічний, в тому числі радіаційний, стан або стан захворюваності населення».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гавриш С.Б. Коментар до ст. ст. 236-250 КК України. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: У 2 т. Т.2: Особлива частина / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін. / За заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. [5-те вид., допов.]. Х. : Право, 2013. 2013. С. 394-453.
2. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України [П.П. Андрушко, О.Ф. Арсенюк, О.Ф. Бантишев та ін.]; під заг. ред. Потебенька М.О., Гончаренка В.Г. та ін.. У 2-х т. Ч. 2. К. : «Форум», 2001. 944 с.
3. Панько М.М. Преступления против окружающей среды. Уголовный кодекс Украины. Комментарий / Под ред. Ю.А. Кармазина и Е.Л. Стрельцова. Харьков, ООО «Одиссей», 2001. С. 496-540.
4. Дудоров О.О. Злочини проти довкілля. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 9-те вид., переробл. та допов. К. : Юридична думка, 2012. С. 720-782.
5. Клименко В.А. Злочини проти довкілля. Кримінальне право України. Особлива частина: [підручник] (Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.); за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. К. : Юридична наука, 2004. С. 267-317.
6. Крупко Д.И. Преступления против окружающей среды. Уголовное право Украины. Общая и Особенная часть: [учебник]; под ред. Засл. деятеля науки и техники Украины, док. юрид. наук, профессора Е.Л. Стрельцова. Х. : ООО «Одиссей», 2002. С. 403-425.
7. Винер Н. Кибернетика и общество. М. : Изд-во иностранной литературы, 1958. 382 с.
8. Антипов В.І. Коментар до ст. 238 КК України. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: за станом законодавства і постанов Пленуму Верховного Суду України на 1 грудня 2001 р.; за ред. С.С. Яценка. К. : А.С.К., 2002. С. 527-530.
9. Русско-украинский словарь. Т. 3; [редакторы тома: С.И. Головащук, Л.А. Коробчинская, Н.Н. Пимлинский. Киев : Изд-во «Наукова думка», 1968. 727 с.

10. Великий тлумачний словник сучасної української мови / з дод. і доп. // [уклад. голов. ред. В.Т. Бусел]. К. : Ірпін': ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
11. Благов Е.В. Общая часть уголовного права в 20 лекциях: [курс лекций]. М. : Юрлит-информ, 2012. 344 с.
12. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.

REFERENCES:

1. Havrysh S.B. Komentar do st. st. 236-250 KK Ukrainy. Kryminal'nyy kodeks Ukrainy. Naukovo-praktychnyy komentar: U 2 t. T.2: Osoblyva chastyna / YU.V. Baulin, V.I. Borysov, V.I. Tyutyuhin ta in. / Za zah. red. V.YA. Tatsiya, V.P. Pshonky, V.I. Borysova, V.I. Tyutyuhina. [5-te vyd., dopov.]. KH. : Pravo, 2013. 2013. S. 394–453.
2. Naukovo-praktychnyy komentar do Kryminal'noho kodeksu Ukrainy [P.P. Andrushko, O.F. Arsenyuk, O.F. Bantyshev ta in.]; pid zah. red. Poteben'ka M.O., Honcharenka V.H. ta in. U 2-kh t. CH. 2. K. : «Forum», 2001. 944 s.
3. Pan'ko M.M. Prestuplenyya protyv okruzhayushchey srody. Uholovnyy kodeks Ukrainy. Kommentaryy / Pod red. YU.A. Karmazyna y E.L. Strel'tsova. – Khar'kov, OOO «Odyssey», 2001. S. 496–540.
4. Dudorov O.O. Zlochyny proty dovkillya. Naukovo-praktychnyy komentar Kryminal'noho kodeksu Ukrainy; za red. M.I. Mel'nyka, M.I. Khavronyuka. 9-te vyd., pererobl. ta dopov. K. : Yurydychna dumka, 2012. S. 720–782.
5. Klymenko V.A. Zlochyny proty dovkillya. Kryminal'ne pravo Ukrainy. Osoblyva chastyna: [pidruchnik] (Yu.V. Aleksandrov, O.O. Dudorov, V.A. Klymenko ta in.); za red. M.I. Mel'nyka, V.A. Klymenka. K. : Yurydychna nauka, 2004. S. 267–317.
6. Krupko D.I. Prestupleniya protiv okruzhayushchey srody. Ugolovnoye pravo Ukrainy. Obshchaya i Osobennaya chast': [uchebnik]; pod red. Zasl. deyatelya nauki i tekhniki Ukrainy, dok. yurid. nauk, professora Ye.L. Strel'tsova. KH. : OOO «Odyssey», 2002. S. 403–425.
7. Viner N. Kibernetika i obshchestvo. M. : Izd-vo inostrannoy literatury, 1958. 382 s.
8. Antipov V.I. Komentar do st. 238 KK Ukraini. Naukovo-praktichniy komentar do Kriminal'nogo kodeksu Ukraini: za stanom zakonodavstva i postanov Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukraini na 1 grudnya 2001 r.; za red. S.S. Yatsenka. K. : A.S.K., 2002. S. 527–530.
9. Russko-ukrainskiy slovar'. T. 3; [redaktory toma: S.I. Golovashchuk, L.A. Korobchinskaya, N.N. Pimlinskiy. Kiyev : Izd-vo «Naukova dumka», 1968. 727 s.
10. Velykyy tлумachnyy slovnyk suchasnoyi ukraiyins'koyi movy / z dod. i dop. // [uklad. holov. red. V.T. Busel]. K. : Irpin': VTF «Perun», 2005. 1728 s.
11. Blahov E.V. Obshchaya chast' uholovnoho prava v 20 lektsyyakh: [kurs lektsyy]. M. : Yurlyt-ynofrm, 2012. 344 s.
12. Kryminal'nyy kodeks Ukrainy vid 5 kvitnya 2001 r. Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. 2001. № 25-26. St. 131.